

DE OORLOG, 26 december 1914
[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27920]

[Zaterdag 26 December 1914]

Inhoudsopgave 26 december 1914

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27920]	1
DE OORLOG	1
Op het Westelijk oorlogstooneel.	1
Duitsch legerbericht.	1
In België en Frankrijk.	2
Op Zee.	2
Een zeeslag.	2
FRANKRIJK.	3
Uit het parlement.	3
DUI TSCHLAND.	4
Duitschland en Amerika.	4
Wie de schuld heeft.	4
ENGELAND.	5
Kerstavond in oorlogstijd.	5
ITALIË.	6
Kerstfeest op het Vaticaan.	6
De Paus en de oorlog.	6
De oorlogvoerenden en de handel der neutralen.	6
RUSLAND.	6
Duitsch eigendom in beslag genomen.	6
TURKIJE.	7
De toestand in Turkije.	7
Een conferentie van sociaal-democraten.	8
ENGELAND.	8
Een vijandelijke aëroplane boven Sheerness.	8
ALBANIË.	8
Italiaansche zeelieden ontscheept.	8
GRIEKENLAND.	8
Grieksche neutraliteit.	8
VEREENIGDE STATEN.	9
De vrede van Gent.	9
Nederland en de oorlog.	9
Invoer van wollen garens.	9
Uit Bergen-op-Zoom.	9
Effecten- en Geldmarkt.	10
Eenige beschouwingen over het afgelopen jaar.	10
DE PERS.	13
Open brief aan Georges Clemenceau.	13

5

EDITIE VAN 2 UUR. OCHTENDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen. Kerstmis. Hedenavond verschijnt het Handelsblad niet.

DE OORLOG

10 **In België en Frankrijk. - Wie de schuld heeft. - Kerstavond in oorlogstijd. - De vrede van Gent.**

Op het Westelijk oorlogstooneel. Duitsch legerbericht.

15 BERLIJN, 24 December. (W. B.) Officieel uit het groote hoofdkwartier onder dagteekening van 24 December voormiddag: In Vlaanderen heerschte gisteren over 't algemeen rust. Ten oosten van Fertubert werd aan de Engelschen een gedeelte hunner versterkingen, aansluitend aan de 20 December veroverde stelling, ontworsteld. Bij Chivy ten noord-oosten van Vaille groeven onze troepen een vijandelijke compagnie uit, die zich voor onze stelling had ingegraven. Honderd-twee-en-zeventig Fransen werden daarbij gevangen genomen. Bij een poging om de stelling weder te ontrukken, leed de vijand zware verliezen.

20 De Fransche aanvallen bij Souain en Perthes, evenals kleinere verkenningen ten noord-oosten van Verdun en ten westen van Apremont werden afgeslagen. In het Oosten bleef gisteren de toestand onveranderd.

25

In België en Frankrijk.

LONDEN, 24 Dec. (Reuter.) (Fransch communiqué.) Ten noorden van de Leie heeft de vijand de toegangen tot den weg van Yperen naar Commines en van Langemarck beschoten, maar is niet overgegaan tot een feitelijkten aanval.
30 Voor La Boiselle ten noordoosten van Albert zijn onze troepen eenigszins vooruitgegaan. In den afgeloopen nacht deden de Duitschers een aanval op het bosch van St. Mard ten oosten van Tracy-le-Val. Zij werden echter teruggeslagen.
35 Wij brengen de loopgraven bij Puisaleine in orde, die wij eergisteren hebben genomen. Het terrein, door ons gewonnen in Ban de Sapt bij Lannois ten noorden van St. Dié, hebben wij behouden en gereed gemaakt ter verdediging.
Van het overige gedeelte van het front valt niets te vermelden.

PARIJS, 25 Dec. (Reuter.) (Communiqué.) In België hebben bij tusschenpoozen artillerie-gevechten plaats.
40 Wij hebben vorderingen gemaakt in de streek van Vermelles. Wij hebben een gedeelte van het dorp Boisselle ten noordoosten van Albert genomen. Wij zijn eveneens vooruitgegaan in het Lihonsdistrict.
Deze aanvallen waren van zeer ernstigen aard. Wij handhaafden ons op het gewonnen terrein.
45 Ten zuiden van de Oise vernielde onze artillerie de posities te Bailly en op het plateau Nouvion; bovendien hebben er aan de Aisne en in Champagne verschillende artillerieduels en infanterie-aanvallen plaats gehad, die alle door ons werden afgeslagen; meer bepaaldelijk bij Berry-au-Bac wonnen wij eenig terrein en sloegen wij een tegenaanval van den vijand af.
50 De vorderingen, die wij vroeger hebben gemaakt te Perthes-les-Mesnil, werden gehandhaafd en geconsolideerd.
Wij hebben ten noorden van Mesnil een prachtig versterkt bosch genomen. De geheele eerste verdedigingslinie van den vijand is nu in onze macht.
55 In het Grurie-bosch, bij Bagatelle, Fontaine-Madame en St. Hubert hebben wij vijf aanvallen afgeslagen. Wij hebben ons front Boureuilles-Vuguois met succes verdedigd. Onze zware artillerie bracht de batterijen van den vijand tot zwijgen; door de hulp van ons snelvuurgeschut kon onze infanterie voorwaarts rukken.
60 Ook heeft onze artillerie den vijand genoodzaakt verschillende loopgraven bij Silly en Apremont te ontruimen. Wij zijn Cirey tot op 1500 M. genaderd.

LONDEN, 25 Dec. (Reuters spec. dienst.) Onze correspondent te Boulogne seint: "De legers der geallieerden in Frankrijk vieren het Kerstfeest met de bajonet op het geweer. Het wachtwoord is "voorwaarts" en er is alle grond voor de hoop, dat onze
65 aanval met succes zal worden bekroond.
Maar zelfs nu de Kerstklokken luiden, mogen wij ons niet verhelten, dat de oorlog zware offers van ons vergt. Iederen nacht komen er treinen vol gewonden in de hospitalen, waar eenige dagen geleden heele rijen bedden leeg stonden, beginnen weder vol te raken.
70 De "Highlanders" zijn weder in het heetst van den strijd geweest; vooral de *Camerons* (een der Schotsche regimenten) had het zwaar te verantwoorden. Het regiment nam deel aan den nachtelijken aanval op 22 dezer en het groot aantal gewonden getuigt van den moed en de volharding, waarmede de aanval werd volvoerd. Vele gekwetsten hebben
75 bajonetwonden, waaruit blijkt, dat er een gevecht van man tegen man werd geleverd. Met de gewonde "Highlanders" werden een groot aantal Duitschers aangebracht, die zooals gewoonlijk, door de brancardiers met de eigen gewonden werden opgenomen. De nieuw aangekomenen hebben over het algemeen zeer ernstige wonden. Ter gelegenheid van het Kerstfeest zijn de zalen van het hospitaal met groote en kleine vlaggen versierd.

Op Zee.

Een zeeslag.

LONDEN, 25 Dec. (Reuter.) De bladen bevatten een telegram uit Buenos Aires, waarin wordt meegedeeld, dat de Duitsche vloot de Engelsche naderde, toen deze kolen innam. De Engelsche vloot maakte onmiddellijk stoom, maar de Duitsche vloot, bemerkende hoe
85 de Britsche vloot samengesteld was, vluchtte overhaast. De Britsche vloot haalde haar echter in, noodzaakte haar tot een gevecht en boorde het admiraalschip in den grond. Daarna werd de "Nürnberg" door de "Kent" en de "Leipzig" door de "Glasgow" in den grond geboord. De "Cornwall" en de "Glasgow" zoeken thans de "Dresden".
De "Invincible" is gisteravond uit Montevideo vertrokken.
90 (Wij weten niet wat wij van dit bericht te denken hebben. Immers volgens vroegere berichten waren de "Leipzig" en de "Nürnberg" reeds in den slag bij de Falkland-eilanden te gronde gegaan. Red. H.)

FRANKRIJK.

95 **Uit het parlement.**

Het parlement is Dinsdag voor het eerst sinds den gedenkwaardigen vierden Augustus weder bijeengekomen. Met een enkel woord heeft Reuter reeds melding gemaakt van de redevoeringen van den Kamer-voorzitter en den minister-president, waaraan wij nog het volgende toevoegen.

100 Viviani wees erop, dat zijn regeeringsverklaring niet een verklaring was, zooals een regeering die gewoonlijk uitspreekt, wanneer zij zich voor het eerst aan het parlement vertoont. Maar, aldus verklaarde de minister-president, thans is er slechts eene politiek, n.l. onafgebroken te vechten, totdat Europa bevrijd is en de vrijheid gewaarborgd is door een vrede na een algeheele overwinning. Die kreet werd geuit door
105 allen, toen in de zitting van 4 Augustus een heilige eensgezindheid werd geboren, welke altijd een roem zal blijven voor ons land. En die kreet werd door ieder Franschman herhaald, nadat een einde was gemaakt aan de meeningsgeschillen, welke zoo vaak ons hart verbitterd hebben en welke een verblinde vijand hield voor onherstelbare scheuring en tweespalt. Die kreet ook weerklinkt in onze loopgraven,
110 waarheen Frankrijk zijn dapperen heeft gezonden.

Sprekende over het ontstaan van den oorlog, zeide Viviani o.a.:

Uit alle door de verschillende mogendheden gepubliceerde stukken en uit de opmerkelijke redevoeringen, onlangs te Rome gehouden door een der schitterendste vertegenwoordigers van het edele Italiaansche volk blijkt, dat onze vijand reeds lang
115 geleden een "coup de force" heeft voorbereid. Indien het noodig ware, zou een enkel dier documenten voldoende zijn om de wereld op de hoogte te brengen. Toen op voorstel van de Engelsche regeering alle betrokken mogendheden werden uitgenoodigd hun militaire toebereidselen te staken, en in Londen besprekingen te openen, stemden Frankrijk en Rusland den 31 Juli hierin toe.

120 Nog op dit laatste oogenblik zou de vrede gehandhaafd zijn, indien Duitschland ook op dat voorstel ware ingegaan. Maar Duitschland hakte den knoop door en verklaarde Rusland op 1 Augustus den oorlog, hiermede een beroep op de wapens onvermijdelijk makend. En Duitschlands diplomatie smoorde elke poging om den vrede te handhaven, omdat zij veertig jaren geleden haar doel niet geheel bereikt heeft, n.l. Frankrijk
125 te vernietigen om de onderwerping van de wereld mogelijk te maken.

Vervolgens verklaarde de premier, dat Frankrijk zal strijden tot het bittere einde: Getrouw aan de onderteekening van het verdrag van 4 September l.l., waarbij Frankrijk zijn eer, d. w. z. zijn leven, verpandde, zal Frankrijk evenals zijn bondgenooten, het zwaard niet opsteken alvorens het 't beleedigde recht heeft gewroken, de
130 losgescheurde provincies heeft teruggenomen, het dappere België zijn onafhankelijkheid heeft teruggekregen en op materieel gebied volkomen genoegdoening heeft erlangd en het Pruisisch militarisme is vernietigd, zoodat wij op den grondslag van het recht een herboren Europa kunnen opbouwen.

Wij zijn zeker van het succes. Die zekerheid danken wij het leger en de vloot, welke
135 in samenwerking met de Engelsche vloot ons het meesterschap ter zee verschaft; den troepen, die in Marokko de aanvallen hebben afgeslagen, welke niet meer herhaald zullen worden. Wij danken haar tevens aan het volk, dat in eensgezindheid gewedijverd heeft met de dapperheid van onze troepen en rustig vertrouwd heeft in kritieke dagen. Zodoende hebben wij de wereld getoond dat – om het woord van onzen opperbevelhebber,
140 die zoowel een uitnemend soldaat, als een edel burger is, te bezigen: de republiek trots kan zijn op het leger, dat zij voor haar taak heeft voorbereid. Een volk, dat nog in staat is tot zulk een geestdrift, kan niet ondergaan.

Uit alles blijkt dat de levensvatbaarheid van Frankrijk, zijn kredietwaardigheid, het vertrouwen, dat het Fransche volk wekt niettegenstaande den oorlog, waardoor de
145 wereld gegeeseld wordt.

Daarna kondigde Viviani het voornemen aan een krediet te vragen van 300 millioen frs. voor den opbouw van de verwoeste steden en dorpen.

Ten slotte wekte hij allen op vol te houden. Nog is de dag van de eindoverwinning niet aangebroken. Tot zoolang zal onze taak zwaar zijn, en wellicht zal het nog lang
150 duren. Om te overwinnen is dapperheid in den strijd aan de grenzen niet voldoende: wij moeten eensgezind zijn. Heden zoowel als morgen moeten wij slechts één leuze hebben: overwinnen; slechts denken aan dat ééne: het vaderland; slechts één ideaal koesteren: handhaving van het recht.

Het is voor het recht, dat wij worstelen; daarvoor heeft België zijn bloed gestort;
155 daarvoor staat het onaantastbare Engeland pal en strijdt heilig Rusland, onverschrokken Servië en de dappere Japansche vloot.

DUITSCHLAND.

Duitschland en Amerika.

160 BERLIJN, 24 Dec. (Bureau Norden.) De Amerikaansche consul-generaal te Berlijn deelde
in een interview mede, dat zich in Amerika reeds gebrek aan sommige Deutsche
producten doet gevoelen, vooral aan chemicaliën. Om daarin tegemoet te komen, zou
thans met de Deutsche regeering zijn overeengekomen, dat de Amerikaansche schepen
165 katoen, vet enz. naar Duitschland zullen brengen en daarvoor op de terugreis
chemicaliën zullen medenemen.
Op het oogenblik zijn zes schepen met aanzienlijke ladingen katoen onderweg.
De Amerikaansche regeering moet zelf de verzekering op zich hebben genomen voor nog
vijf andere schepen, die eveneens katoen zullen vervoeren.

170 **Wie de schuld heeft.**

BERLIJN, 25 December. (W. B.) De Rijkskanselier heeft tot de Deutsche diplomatieke
vertegenwoordigers in het buitenland een circulaire gericht, waarin hij opkomt tegen
de bewering van den Franschen minister-president, dat Duitschland nog op 31 Juli den
175 Europeeschen oorlog had kunnen verhinderen; wanneer het de door Rusland en Frankrijk
goedgekeurde voorstellen had aangenomen om onderhandelingen te Londen aan te knopen
en inmiddels de militaire maatregelen te schorsen.
De Rijkskanselier recapituleert de diplomatieke situatie sedert 26 Juli, den dag
waarop Engeland zijn eerste voorstel tot het bijeenroepen eener conferentie deed. Hij
wijst erop, dat dit voorstel, waar noch Oostenrijk-Hongarije, noch Duitschland, noch
180 Rusland aan wilden, op verlangen van Rusland door rechtstreeksche onderhandelingen
met Oostenrijk was afgedaan. Zelfs Engeland liet het voorstel vallen en ondersteunde
de Deutsche pogingen om Oostenrijk's bewilliging voor degelijke rechtstreeksche
onderhandelingen te verkrijgen. Voor het doen slagen der Deutsche bemiddelingspoging
te Weenen, waren echter twee dingen noodig: de goedewil der niet direct er bij
185 betrokken mogendheden en passief blijven der beide rechtstreeksch betrokkenen.
Hoe stond het met het eerste? Frankrijk vermoedde ook in de meest vredelievende
démarches van Duitschland een poging "à compromettre la France au regard de la
Russie". Het weigerde te Petersburg een bemiddelenden invloed te doen gelden en heeft
geen enkelen positieven stap in de richting van den vrede gedaan.
190 Engeland uitte weliswaar in diplomatieke gesprekken den wensch naar bemiddeling, deed
echter naar buiten alles om bemiddeling te doen mislukken en was de eerste der groote
mogendheden, die oorlogstoebereidselen maakte op groote schaal. Blijkens rapport van
den Franschen gezant te Londen van 27 Juli mobiliseerde het reeds 26 Juli zijn vloot
en bedreigde Duitschland en Oostenrijk-Hongarije reeds 27 Juli met deelneming van
195 Engeland aan den oorlog. Deze bedreiging, te Petersburg en Parijs medegedeeld, hielp
de Russische oorlogspartij aan de overwinning. Bij dezen stand van zaken leek het
haast een wonder dat Duitschland er toch in slaagde Weenen tot rechtstreeksche
onderhandelingen met Rusland te brengen.
Had Rusland zonder te mobiliseeren deze onderhandelingen gevoerd, de vrede in Europa
200 zou zijn bewaard gebleven. In plaats daarvan volgde 29 Juli de mobilisatie tegen
Oostenrijk-Hongarije, waarbij Sasonof zeer goed wist, dat hij daarmee den weg tot
directe overeenstemming met Weenen had afgesneden en de Deutsche bemiddeling
nutteloos was geworden.
205 Wat deden de Entente-mogendheden in deze kritieke ure? Zij hervatten het oude
conferentieplan, doch ditmaal onder geheel veranderde omstandigheden. Zij verlangden,
zoals graaf Pourtalès tegenover Sasonof deed uitkomen, hetzelfde wat zij Servië niet
had willen aandoen, dat Oostenrijk zou toegeven tegenover het dreigende wapengeweld.
Niettegenstaande dezen stand van zaken verklaarde Duitschland, om zijn begeerte naar
vrede te doen blijken, te Londen, dat het op zichzelf het plan eener regeling
210 tusschen de vier mogendheden welgezind was, doch voor het conferentieplan geen
sympathie had. Inmiddels waren echter, zoals Duitschland had gevreesd, de steenen
aan het rollen gegaan. Rusland had 31 Juli ook tegenover Duitschland gemobiliseerd,
wat, naar het precies weten kon, de Deutsche mobilisatie en den oorlog ten gevolge
hebben moest. Daarmede waren alle bemiddelingsacties ten doode opgeschreven.
215 Het is niet duidelijk hoe bij dezen gang der gebeurtenissen een verantwoordelijk
staatsman den moed vinden kon te beweren dat Duitschland, staande tegenover de
Russische mobilisatie, de militaire voorbereidingen in Frankrijk en de mobilisatie
der Engelsche vloot, nog op 31 Juli door het aannemen van een bij opgehesen wapenen
te houden conferentie den vrede had kunnen redden. Niet Duitschland, dat tot de
220 laatste ure te Weenen zijn bemiddeling beproefde, was het, dat het overleg der vier
mogendheden onmogelijk maakte, het waren de militaire maatregelen der
Ententemogendheden, die woorden des vredes in den mond hadden, terwijl zij waren
besloten tot den oorlog.

225 Zend dit blad na gebruik naar onze militairen of een interneringskamp.

ENGELAND.

Kerstavond in oorlogstijd.

LONDEN, 21 December.

230 *(Van onze eigen berichtgever.)*

Daar hangt op dit oogenblik meer dan ooit een geheimzinnig waas over hetgeen in dat gedeelte van België, dat nog niet door de Duitschers bezet is, en in Noord-Frankrijk geschiedt. De officieele berichten, zoewel als die welke door dagblad-correspondenten worden geseind, geven geen juist denkbeeld van wat er omgaat, alleen kan men uit
235 alles opmaken dat de positie der geallieerden geenszins ongunstig kan worden genoemd en dat de verbonden troepen vermoedelijk eerlang hun tot dusverre gevolgd defensief zullen gaan veranderen in een algemeenen aanval. Hedenavond vermeldt de "Evening Standard" een Berlijnsch bulletin – er wordt niet bij gezegd of het al dan niet officieel is, ook niet van welke nieuwsbron het komt – volgens hetwelk op een Fransch officier werd gevonden een leger-order geteekend Joffre, waarin gezegd wordt "dat thans, nu wij ons versterkt" hebben met mannen en materieel, het uur van aanvallen gekomen is". Mogelijk zal spoedig genoeg blijken of die order inderdaad is
240 uitgevaardigd en een algemeene aanval der verbondenen op het oorlogsterrein van West-Europa gaat plaats hebben. Vást staat dat den laatsten tijd steeds meer versterkingen van hier naar de andere zijde van het Kanaal werden gezonden en ook met spoed. Een vriend van me die majoor is bij een der territoriale regimenten, en die niet had gedacht zoo spoedig naar het front te zullen worden gezonden, kreeg een paar dagen geleden de mededeeling dat hij reeds in het begin dezer week met zijn regiment naar het oorlogsterrein heeft te gaan. Voor zijn gezin wel de grootste teleurstelling,
245 daar dat gehoopt had althans, nog het Kerstfeest met hem te zullen doorbrengen. Welk een droeve tijd zullen die Kerstdagen, in dit land steeds van zoo groote beteekenis, dit jaar voor duizenden zijn. Ik dacht er aan, toen ik vanmiddag toevallig langs Westminster Bridge komende, dien langen stoet van motor-ambulancewagens, allen wit geschilderd en aan weerskanten daarop een groot rood
255 kruis, in de richting van Waterloo Station zag gaan. Schier elken dag komt daar 's middags om één uur een trein aan, die een aantal gewonden aanbrengt, welke dan vandaar uit naar de verschillende Londensche ziekenhuizen worden gebracht. Ik telde vanmiddag zeker een twintig-tal van die voertuigen en aangezien in elk er van ligruimte voor vier gewonden is, werden blijkbaar weder een kleine honderd van die
260 arme slachtoffers van den oorlog terugverwacht. Daar zal geen vreugdig Kerstfeest gevierd worden in de gezinnen dier gewonden en toch zal het nog gelukkiger zijn dáár, dan in die tallooze woningen, waar de man of vader reeds het leven liet voor zijn land. Toch moet men niet denken, dat daarom in Londen van Kerstfeest-vieren in het geheel geen sprake zal wezen – niets is minder waar dan dat.
265 Het was vanmiddag een dier weinige achtermiddagen in de laatste paar weken, dat het eens niet regende en het scheen of half Londen daarvan gebruik maakte om zijn Kerstmis-geschenken te gaan kopen. In de bekende winkel-straten van het West-End was het zóó druk, als men het zich op den fraaisten dag, dicht voor Kerstmis, zelfs onder de meest gewenschte omstandigheden maar denken kan. Op de trottoirs van Regent-Street en Oxford Street was er nagenoeg geen doorkomen aan en op de tien menschen, die men
270 zag, kon men gerust negen vrouwen tellen – 't was bepaald opvallend hoe weinig mannen er waren. Ik ben een der grootste warenhuizen van dat deel der stad even binnengegaan en het heeft mij een heelen tijd en veel geduld gekost om een paar verdiepingen van het reusachtige gebouw door te loopen. Of beter gezegd, door te schuiven, opgeduwd te worden, want in zulk een menschenmassa was van loopen geen sprake. In alle
275 afdeelingen verdrongen zich de koopsters; het winkel-personeel – ook meerendeels vrouwen, want de jonge mannen, die er vroeger werkzaam waren, zijn allen in de "army" – kwamen handen te kort. Ziende hoeveel er alleen in dien winkel reeds omging, kwam men wel tot de wetenschap dat het met de koopkracht van het Londensche publiek nog
280 niet zoo erg droevig gesteld is en dat zelfs de hooge aanslagbiljetten in de inkomsten-belasting nog geen reden zijn geworden om het kopen van Kerstgeschenken dit jaar achterwege te laten. Buitengewoon druk was het in de speelgoed-afdeelingen en mede kon ik opmerken, zooals ik u reeds onlangs schreef, dat het speelgoed lang niet zoo fraai is als het Deutsche, dat men vroeger zag uitgestald – 't was veel
285 ruwer en grover bewerkt. Aandacht trok een geheele installatie van allerlei soort speelgoed in huisvlijt vervaardigd in het land van Wales, bewijs dat een nieuwe nijverheid inderdaad reeds aan het opkomen is, en het ging flink van de hand ook. Een paar artikelen zijn er dit jaar, die niet zoodruk verkocht worden als andere jaren. In de eerste plaats Kerstmis-kaarten. In de laatste jaren liet ongeveer iedereen, die

290 het maar even kon doen, zijn kaarten met een "Merry Christmas and Happy New Year"
drukken, om die toe te zenden aan zijn vrienden, dit jaar laten velen dit na. Mijn
boekhandelaar vertelde me dat de omzet van "Christmas Cards" thans, vergeleken bij
andere jaren, buitengewoon klein is te noemen. 't Gaat ook niet van harte ditmaal, om
elkander een "Merry Christmas" toe te wenschen.

295 En een ander artikel, dat ditmaal schaarsch zal wezen, zijn de kalkoenen. Een groote
kalkoen op tafel op Kerstavond is anders de trots van de Engelsche huisvrouw, maar er
zijn ditmaal niet veel "turkeys" en men heeft er bovendien ook iets tegen. *Punch*
heeft er vanavond een grappig prentje van. Men ziet afgebeeld een poelierswinkel,
waar de kalkoenen aan den gevel hangen. Daarvoor staat een kleine Brit, echt, met de
300 vlaggetjes der geallieerden op zijn pet, die wordt aangesproken door een
grappenmaker.
"Hallo, Sonny", zegt deze tot den knaap, "ben je bezig je "turkey" uit te zoeken?" en
de kleine patriot antwoordt met diep-verontwaardigden blik: "Dank je! Je zult mij
deze dagen niet met een "turkey" snappen. Ik at nóg liever een Duitse "sausage"
305 op!"
Edoch, niet omdat de "turkeys" van den Kerstmis-disch doen denken aan "Turkey"
waartegen Engeland oorlog voert, zullen zij bij velen ontbreken, doch omdat zij
schaarsch en daardoor duur zijn. De oorlog is oorzaak dat de aanvoer er van uit
Frankrijk, Rusland, Oostenrijk onbeteekenend is en men dus wel aangewezen is op de
310 kalkoenen in het land gefokt en die kunnen niet in de behoefte voorzien. De prijs der
vogels, die anders gewoonlijk een shilling of een paar stuivers minder per pond
bedraagt, is thans gemiddeld 1 sh. 4 d. per pond, voor velen te hoog, die het dus
zonder de lekkernij zullen stellen of tevreden zijn met een kippenboutje.
Aan Kerstmis-puddingen zal blijkbaar nog geen gebrek zijn; men ziet ze overal in
315 "lunchrooms" en bij de bakkers in groote hoeveelheden uitgesteld.
De Kerstmis-disch behoeft dus, al is 't oorlogstijd, nog volstrekt niet karig te
zijn. Maar toch -- het wære kan het ditmaal niet wezen. De avond van 24 December 1914
zal te veel droeve gedachten opwekken; daar zal zulk een zwarte sluier hangen over
het Britsche land, over geheel de wereld. De kinderen alleen zullen vermoedelijk zich
320 gelukkig gevoelen -- misgunnen wij het hen niet.

ITALIË.

Kerstfeest op het Vaticaan.

ROME, 25 Dec. (Reuter.) De Paus ontving de gelukwenschen met het Kerstfeest van het
325 Heilig College. In zijn toespraak daarop betreurde hij de mislukking van de pogingen
om een Kerstmis-wapenstilstand te verkrijgen en een uitwisseling van gevangenen. De
Paus heeft den moed nog niet verloren en zal het uiterste doen om het eind van dezen
schrikkelijken oorlog te verhaasten. Hij was hoopvol gestemd ten opzichte van de
mogelijkheid om uitwisseling van gevangenen te verkrijgen, die voor den militairen
330 dienst ongeschikt zijn.

De Paus en de oorlog.

ROME, 24 Dec. (Reuter.) Het Heilig College bracht heden zijn Kerstmisgroeten aan den
Paus en sprak daarbij de beste wenschen uit voor den vrede.
335 De Paus antwoordde daarop, dat hij onder den indruk van de droevige gebeurtenissen
van de jongste vijf maanden dezen wensch met bijzondere erkentelijkheid aanvaardde;
zijn pontificaat was echter helaas niet onder blijde voortteekenen begonnen.

De oorlogvoerenden en de handel der neutralen.

340 De Italiaansche afgevaardigde Padulli heeft aangekondigd de volgende vraag tot de
regeering te zullen richten:
"Acht de minister van buitenlandsche zaken het vereenigbaar met onze rechten als
neutrale mogendheid en met de achting voor onze vlag, dat onze handel ter zee door
eskaders van de oorlogvoerenden in de Middellandsche Zee in een onhoudbaren toestand
345 wordt gebracht en dat op onze mailboot "Il Timbro" een brutale aanval werd gedaan?"

RUSLAND.

Duitsch eigendom in beslag genomen.

350 WARSCHAU, 24 Dec. (P. T. A.) De regeering heeft de inbeslagneming gelast van de
gasfabriek te Warschau, toebehoorende aan een Duitse maatschappij in Dessau.
Bij het onderzoek van de brandkast vonden de ambtenaren 900.000 Rbl. in goud,
vermoedelijk bestemd om naar Duitschland te worden gezonden.

Generaal Rennenkampf.

355 Volgens volkomen betrouwbare berichten, zoo meldt het bureau "Norden", heeft het

incident Rennenkampf een verrassende oplossing gekregen. Waar is het, dat Rennenkampf een geschil met den opperbevelhebber grootvorst Nicolai Nikolajewitsj heeft gehad en dat hij bij den Tsaar niet meer in de gunst is, maar hij kreeg geen ontslag, zooals

360 eerst werd gemeld, maar werd belast met een commando in den Kaukasus. Zooals men zich zal herinneren, was generaal Rennenkampf gestraft, omdat hij, zooals het heette, door zijn dralen de omsingeling der Duitschers had verhinderd. Er werd echter beweerd, dat de generaal het slachtoffer was geworden van den haat van den grootvorst, die sedert lang een wrok tegen hem koesterde.

365 **TURKIJE.**

De toestand in Turkije.

Een Engelschman, Sir Edwin Pear, die aan het begin van deze maand door de Turksche regeering gevangen werd genomen, is vrijgelaten, en dezer dagen uit Konstantinopel te Londen aangekomen.

370 Aan een vertegenwoordiger van de "Daily News" deelde hij het volgende belangwekkende verhaal mede, over de toestanden in het Oosten.

"Ge vraagt mij", zeide Sir Edwin, "hoe de toestand in Turkije is op het oogenblik? Wel, die verandert iedere week; zij, die Turkije meenen te kennen, verwachten een revolutie.

375 Reeds de laatste maanden was er een strijd tusschen de oorlogspartij onder Enver Pasha, en de andere partij, die den lieven vrede wenscht.

Voor twee maanden werd er – zooals Sir Louis Mallet in het laatste Witboek uiteenzet – hoop gekoesterd, dat de bedachtzame en verstandige Jong-Turken het zouden winnen. Sinds het incident met de "Goeben" en de "Breslau" echter, heeft de oorlogspartij

380 meer en meer invloed gekregen. De beide schepen hebben uitsluitend Duitsche officieren, evenals de Bosporusforten, en algemeen meent men, dat in het Turksche leger niet minder dan 4000 Duitsche officieren en soldaten hebben dienst genomen.

385 Sir Louis Mallet zet verder uiteen, dat groote hoeveelheden Duitsch goud in Turkije gebracht zijn, en dat deze sommen onder de bevolking verdeeld werden.

Men zegt, dat de Turken niet goed opschieten met hun Duitsche officieren en, speciaal op de vloot, worden vergelijkingen gemaakt tusschen de tegenwoordig officieren en... hun Engelsche voorgangers, onder admiraal Limpus. Aan de ruwe, dictatoriale wijze, van optreden van den Duitschen officier, zal de Turk zich niet gemakkelijk

390 onderwerpen. Hoe de toestand in het leger is, weet ik niet, maar ik vermoed wel, dat er heel wat veranderingen zijn gekomen, sinds de Bulgaren hun overwinning bij Loele Boergas behaalden.

395 Wel weet ik, dat er veel en zwaar ge-exerceerd is rondom Konstantinopel, maar van het 750,000 man sterke leger, is een vrij groot deel van betrekkelijk geringe gevechtswaarde.

De Duitsche bladen hebben er nogal sterk den nadruk op gelegd, dat het hier een "jehad", een heiligen oorlog gold. Hierbij werd echter niet gezegd, dat velen, die de oorlogsproclamatie teekenden, er bij verklaarden, dat dit, volgens de

400 godsdienstwetten, géén "jehad" was, en wel om drie redenen. De voornaamste dier redenen is wel, dat, aangezien men hier strijdt aan de zijde van niet-geloovigen, van een heiligen oorlog geen sprake kan zijn.

Het Turksche volk weet weinig of niets van het verloop van den oorlog af; het vertrouwt ook het nieuws dat hun verstrekt wordt, niet onvoorwaardelijk.

405 Hun eenige informatiebron is Wolff's bureau, te Berlijn, dat eerst zeer gewantrouwd werd, en toen begonnen is met vertalingen te geven z.g. uit Hollandsche, Deensche en andere kranten.

Op het oogenblik hebben de Duitschers een nieuws-bureau ingericht, waarvan de muren met Fransche, Turksche en Duitsche telegrammen beplakt zijn. Het is amusant te hooren

410 welk commentaar zelfs Turksche dames geven op deze berichten. Toen ik uit een kerk kwam, hoorde ik een dame aan een andere vragen, wat het laatste nieuws was, waarop deze antwoordde: "De telegrammen zeggen dit en dat,... maar ik hoor liever echt

415 nieuws dan Duitsche legerberichten". Het is geen overdrijving, maar onder alle bevolkingsklassen wantrouwt men de Duitsche berichten. Het schijnt dat de wrevel en het misnoegen jegens Duitschland toenemen – zeide Sir Edward verder – ik durf te voorspellen dat, indien ooit in klein Azië de Russen een belangrijke overwinning mochten behalen, zulks een opstand in het Turksche leger ten gevolge zou hebben, die dan tegen de Duitschers zou zijn gericht. De vermetele tocht

420 van de Engelsche onderzeeër B 11 zou in Konstantinopel zeker grooten indruk hebben gemaakt, indien het feit in Konstantinopel zeker grooten indruk hebben gemaakt,

indien het feit in Konstantinopel zou zijn bekend geworden.

Terwijl de Turken de Dardanellen aan eene zijde gesloten hebben, is het zeer waarschijnlijk, dat de Russen het noordelijk einde van de Bosphorus zullen afsluiten. In dat geval zou de ellende in Konstantinopel groot zijn, en daaronder zullen ongetwijfeld minstens een 1000-tal families van Britsch-Malthesische afkomst zwaar lijden.

Er is een wreede bepaling gemaakt dat deze lieden uit allerlei posten van vertrouwen gestooten moeten worden, zooals spoorweg en handels-ondernemingen, enz. tevens moeten zij zware belastingen betalen, en de regeering gaat de hand leggen op hun goederen, om het reeds gapende gat in de kas te stoppen."

Op een vraag, wat het resultaat van Turkije's ingrijpen in den oorlog zou zijn, antwoordde Sir Edwin:

"Dit is moeilijk te zeggen; als geschiedkundige kan ik nooit het feit vergeten, dat sinds 1683, sinds Johan Sibisky Weenen ontzette, er nooit een kwart eeuw geweest is, waarin Turkije geen grondgebied verloren heeft. Gedurende de laatste vijftig jaren is dit proces zeer versneld, en er is geen reden aan te nemen dat het nu geëindigd zou zijn.

"Ik hoopte, evenals Sir William Ramsay al eerder zeide, dat uit de Jong-Turksche partij een regeering van hervormingen zou voortkomen, die Turkije tot nieuw leven zou brengen.

Deze hoop – hoewel niet geheel vernietigd – is zeer verminderd, en de verwickelingen van heden, zullen de ontbinding van het Turksche Rijk verhaasten.

Ik zelf houd veel van de Turken, en ook in de tegenwoordige regeering zijn mannen die ik zeer hoog acht... maar nu zijn ze allen als gehypnotiseerd door de egoïstische Duitschers.

Wel weet ik dat de Turksche oorlogsverklaring aan de Westersche mogendheden de hevigste stoot is, tot nu toe aan de natie toegebracht.

450 **Laatste Berichten.**

(Ontvangen na het ter perse gaan van die nummer.)

Een conferentie van sociaal-democraten.

Naar wij vernemen is gisteren hier ter stede een conferentie gehouden van een 60-tal vooraanstaande sociaal-democraten, die in deze conferentie beraadslaagd hebben over de leiding op dit oogenblik door het partijbestuur en de Kamerfractie aan de partij opgelegd. De conferentie sprak zich uit in afkeurenden zin over het zitting nemen der partijgenooten in den Anti-Oorlograad. Een beslissing over het stemmen voor de mobilisatiekredieten werd niet genomen, besloten werd de conferentie aan te vragen met het partijbestuur en om een vastgesteld communiqué te publiceeren.

ENGELAND.

Een vijandelijke aëroplane boven Sheerness.

LONDEN, 25 Dec. (Reuter.) Het ministerie van oorlog bericht, dat heden te half 12 een vijandelijke aëroplane boven Sheerness werd gezien. Britsche vliegers vervolgden de aëroplane en beschoten ze. Nadat ze driemaal geraakt was, dreef ze af naar zee.

ALBANIË.

Italiaansche zeelieden ontscheept.

ROME, 25 Dec. (Reuter.) Uit Valona wordt bericht, dat daar heden Italiaansche zeelieden zijn geland en zonder strijd de stad in bezit hebben genomen. Incidenten vielen niet voor en er heerscht volkomen orde.

GRIEKENLAND.

Grieksche neutraliteit.

WEENEN, 25 Dec. (W. B.) Het Korrespondenz bureau meldt uit Saloniki onder dagteekening van 22 December het volgende: De Servische regeering heeft onlangs Oostenrijksch-Hongaarsche krijgsgevangenen over Saloniki, dus over Grieksch gebied, naar Monastir laten transporteeren. Daar dit in strijd was met de internationale overeenkomsten, volgens welke tot het leger behoorenden worden gerekend combattanten te zijn wanneer zij het gebied van een neutralen staat betreden, weswege zij moeten worden geïnterneerd en niet aan de tegenpartij afgeleverd, heeft het kabinet te Athene zich met succes tot de Servische regeering gewend om de, reeds te Monastir zich bevindende krijgsgevangenen weder ter beschikking te stellen. De hier (te Saloniki) aangekomen soldaten werden met groote voorzorg behandeld. Het plan bestaat hen naar Syra over te brengen.

VEREENIGDE STATEN.

De vrede van Gent.

490 Donderdag j.l. was het honderd jaar geleden, dat te Gent de vrede werd gesloten, die
een einde maakte aan den laatsten oorlog tusschen de Vereenigde Staten en Engeland.
Wij zijn sindsdien nog geschillen, dikwijls zelfs ernstige, voorgekomen tusschen
beide staten, maar deze werden steeds in der minne bijgelegd. Reeds geruimen tijd
495 een luisterrijke viering van dit vredes-jubileum, het uitbreken van den oorlog echter
heeft al die plannen in duigen geworpen. In Amerika echter zoowel als in Engeland
zijn door de feestcommissies manifesten uitgegeven, waarin aan het heugelijk feit van
de vredessluiting wordt herinnerd en met leedwezen wordt gewezen op de treurige
gebeurtenissen, die elke gedachte aan feestelijke herdenking uitsluiten. "Het
500 uitbreken van den verschrikkelijken oorlog, waarin ons land is geroepen deel te nemen
ter verdediging van de trouw aan traktaten en van de rechten van de kleinere en
zwakkere naties," zoo zegt het Engelsche manifest, "heeft onze plannen voor een
feestviering verijdeld en ons gedwongen deze uit te stellen. De edele stad Gent is
505 geheel en al beslag gelegd door de taak en de opofferingen, waartoe de ernstige
strijd ons dwingt. Wij moeten dus wachten met feestbetoon ter eere van den
honderdjarigen vrede tusschen Groot-Britannië en Amerika tot na afloop van den
oorlog." In het Amerikaansche manifest wordt gewezen op het schrill contrast tusschen
den honderdjarigen vrede tusschen de Engelschsprekende naties eenerzijds en de
510 ontzettende verwoesting van menschenlevens, eigendommen en groote monumenten van
beschaving anderzijds. "Wij hadden gehoopt," zoo vervolgt het stuk, "dat de geest van
vreedzame en vriendschappelijke samenwerking, in de betrekkingen tusschen Engeland en
Amerika, ook op de andere naties zou overgaan. Ongelukkigerwijze echter heeft dit
niet zoo mogen zijn en het jubileum van den gedenkwaardigen vrede van Gent valt nu
515 juist in een tijd van den vreeselijksten oorlog, dien de geschiedenis kent. Maar
zelfs in zulk een tijd moeten wij nogmaals getuigenis afleggen van ons onverzwakt
geloof in de suprematie van het recht boven het geweld en van de wet boven de macht.
Wij verheugen ons over de vriendschappelijke betrekkingen tusschen alle Engelsche
sprekende volken, die thans honderd jaar ongestoord zijn gebleven, en speciaal over
520 onze verhouding tot Canada, dat door een onverdedigde en onversterkte, bijna 4000
mijl lange linie, van het gebied der Vereenigde Staten is gescheiden. Het
wederzijdsch vertrouwen, de verdraagzaamheid en hulpvaardigheid, die deze
onverdedigde grens tot een schakel en niet tot een slagboom maken, stellen wij ten
voorbeeld aan onze broederen van over de zee."

525

OCHTENBLAD. Tweede Blad.

Nederland en de oorlog.

Invoer van wollen garens.

530 Een commissie van de Tilburgsche vereeniging van wol- en stoffenfabrikanten,
bestaande uit de heeren: E. Janssens, K. Straeter en W. W. Mutsaars, heeft zich naar
Brussel begeven, ten einde met den Duitschen commandant aldaar te onderhandelen over
den uitvoer van wollen garens naar Holland. Een partij ter waarde van meer dan een
half millioen gulden, was aangekocht, doch de Duitschers verboden allen uitvoer.
535 Bovengenoemde commissie wist te verkrijgen, dat het grootste gedeelte mag uitgevoerd
worden. De eerste zendingen zijn reeds aangekomen. Ook uit Duitschland heeft men een
partij kunstwol ontvangen. ("Maasbode".)

Uit Bergen-op-Zoom.

540 Men schrijft ons uit Bergen op Zoom:
Daar de autoriteiten alhier sinds enkele dagen aan behoeftige Belgische
vluchtelingen, die nog in de stad wonen, alle voedsel weigeren, teneinde hen op die
manier te dwingen naar het kamp op Plein XIII te gaan, en er onder dezen toch velen
zijn, die niet in een kamp thuis behooren, heeft zich een nieuw comité gevormd,
545 waarin o.a. drie Raadsleden zitting hebben, dat aan de niet in het kamp wonende
behoefte Belgien voeding en huisvesting verstrekken zal.
Dat anders in het kamp op Plein XIII de toestand voortdurend beter wordt, blijkt wel
hieruit, dat men nu onder leiding van de genie aan het bouwen is van een groot houten
gebouw, dat in kamertjes verdeeld wordt en waarin vluchtelingen met hun gezin tegen
550 een billijken prijs voor huisvesting en voeding zullen worden opgenomen.

Effecten- en Geldmarkt.

Eenige beschouwingen over het afgelopen jaar.

555 Stil en moedeloos is de effectenmarkt ook gedurende het grootste gedeelte der overige
voorjaarsmaanden verlopen. Voortdurend kwamen nieuwe wolken den horizon
verduisteren. Zoo teekende zich in Engeland op steeds dreigender wijze het gevaar van
burgeroorlog af ten gevolge van het verzet van Ulster tegen toekenning van Home Rule
aan Ierland. Het terugwijken der Regeering voor de openlijke rebellie maakte den
560 toestand hoe langer hoe moeilijker, en iet is vrij wel zeker, dat het in Groot-
Britannië tot ernstig bloedvergieten zou zijn gekomen, indien niet het uitbreken van
den Europeeschen oorlog plotseling aan alle binnenlandsche oneenigheid een einde had
gemaakt.

Nog veel ongunstiger dan in Engeland werd de toestand geleidelijk in Frankrijk, waar
565 zich meer en meer kenteekenen van ten naderende economische crisis begonnen voor te
doen. Frankrijk is sinds vele jaren de geldschietter par excellence van buitenlandsche
staten geweest. Het heeft niet alleen met zijn milliarden de militaire wedergeboorte
van Rusland mogelijk gemaakt, doch tevens niet minder groote bedragen uitgeleend aan
de Balkan-Staten, de Midden- en Zuid-Amerikaansche Republieken etc. Het totaal bedrag
570 dezer buitenlandsche beleggingen van Frankrijk wordt op het enorme bedrag van 40
milliard francs geraamd. Langen tijd heeft men deze belegging met voorkeur
aangekweekt, niet slechts wegens de grove winsten, welke de banken bij deze uitgiften
behaalden, en de hoogere rente, welke de kleine spaarders op deze fondsen konden
maken, doch ook, omdat met deze uitgiften het behalen van politieke en economische
575 voordeelen gepaard placht te gaan ten aanzien van leveringen voor de Fransche
industrie, voorrechten in zake douanetarieven etc. In den loop der laatste jaren zijn
nochtans meer en meer de nadeelen van dit systeem aan het licht getreden. In Mexico,
Brazilië etc. heeft Frankrijk milliarden belegd. De burgeroorlog in het eene land, de
crisis in het andere land, als gevolg der daling in de koffie- en rubberprijzen,
maakte verschillende dezer fondsen geleidelijk vrijwel onverkoopbaar. Dit had een des
580 sterker uitwerking, nu nog enorme bedragen dier fondsen zich in de eerste hand
bevonden. In Rusland, waaraan Frankrijk met gouden banden is gekluisterd, niet
slechts wat de staatsleeningen betreft, doch ook door zijn zeer groote belangen bij
het bankkapitaal en dat der voornaamste industrieele ondernemingen etc., deden zich
585 sinds de tweede helft van het vorige jaar de gevolgen van overspeculatie ter beurze
gevoelen, waardoor de toestand, ook voor de Parijsche markt, waar men à tout prix
liquidaties in deze waarden trachtte door te voeren, hoe langer hoe dreigender werd.
Zóó ernstig werd de positie, dat in Mei de Russische regeering 100 millioen roebel
uit de schatkist ter beschikking van de banken moest stellen, ten einde door groote
590 steunkopen een Krach ter beurze te voorkomen, nadat de banken reeds vroeger zeer
aanzienlijke bedragen uit eigen middelen zonder blijvend resultaat voor hetzelfde
doel hadden aangewend. Naast de zorgen, die de Midden- en Zuid-Amerikaansche en de
Russische beleggingen aan de Fransche markt bereidden, deed ook de invloed der ten
aanzien van de Balkan-Staten gevolgde politiek zich in sterke mate op de Fransche
geldmarkt gevoelen. Men had uit politieke overwegingen aan de Balkan-Staten gedurende
595 den oorlog vele honderden millioenen francs voorgeschoten. De tweede Balkankrijg,
waarbij op zoo gruwelijke wijze het aanvankelijke Balkan-verbond uiteen is gespat,
ware zelfs zonder dezen steun der Fransche haute finance vrijwel onmogelijk geweest.
De politieke beklemmingen en de economische depressie hadden in 1913 het fundeeren
dezer schulden onmogelijk gemaakt. Ook in de eerste helft van 1914 bleek dit echter
600 veel minder gemakkelijk te gaan dan men zich in den aanvang had voorgesteld. Wel
werden een Servische en een Grieksche leening te Parijs sterk overteekend, doch het
werkelijke plaatsingssucces bleek uiterst gering, zoodat de liquiditeit der banken
door deze emissies slechts weinig is verbeterd. Het is deze gespannen toestand aan de
605 Seine, die na het uitbreken van den oorlog ten gevolge heeft gehad, dat de rijkste
natie der wereld het minst in staat gebleken is, de noodige financieele maatregelen
in verband met den oorlogstoestand te treffen. Frankrijk is tot dusverre de eenige
der krijgvoerende mogendheden, welke het niet heeft aangedurfd, een leening te
sluiten, afgezien dan van de 5% Bons de Défence Nationale, waarvan in een half jaar
610 tijds niet meer dan het naar verhouding geringe bedrag van 700 millioen francs is
geplaatst. De vele milliarden, die thans reeds door den oorlog zijn verzwolgen,
moesten derhalve in Frankrijk tot dusverre geheel door uitgifte van bankpapier en
requisitiebiljetten gefinancierd worden. Frankrijk is ook het eenige der groote
landen, waar slechts geringe voortgang gemaakt is met het opheffen van het
615 moratorium, dat in de oorlogvoerende landen aanvankelijk vrijwel overal moet worden
afgekondigd. Ware het niet, dat door dezen maatregel de afwikkeling van beurs-
engagementen tijdelijk is opgeschort, dan zou het weinig twijfel hebben geleden, dat
ook indien de vrede niet ware verstoord, ernstige financieele moeilijkheden in

620 Frankrijk zouden zijn uitgebroken, die ten slotte tot eene wijziging der in de laatste jaren ten aanzien van buitenlandsche emissies, gevolgdde politiek hadden moeten leiden.

Het is eigenaardig, dat onder de factoren van depressie op de fondsenmarkt reeds begin Maart ongunstige geruchten omtrent de verhouding tusschen Duitschland en Rusland behoorden. Aangezien et toenmaals, voor zoo ver het groote publiek kon beoordeelen, niet de minste reden voor ernstige wrijving tusschen deze beide landen bestond, werden deze geruchten meerendeels als beursmanoeuvres beschouwd. In het licht der latere gebeurtenissen vraagt men zich echter af, of niet reeds toen invloeden aan het werk waren, die ook zonder de catastrophe, welke later door den moord te Serajewo is ingetreden, naar een noodlottig conflict dreven. De vraag verdient te meer aandacht, wanneer men er thans aan terugdenkt, dat in den loop van het voorjaar te Parijs 625 millioen francs Russische spoorweg-obligatiën zijn geplaatst, welker opbrengst tot het aanleggen van strategische lijnen in Polen moest dienen, om de legers van het Tsarenrijk in staat te stellen, gemakkelijker troepen te concentreeren. Indien deze spoorwegen reeds voltooid waren geweest, het beeld van den oorlog ware allicht anders dan thans, nu de Duitsche legers zich veel sneller hebben kunnen verplaatsen dan die van den Russischen kolos.

635 Wat ook in der Goden raad besloten moge zijn geweest, het groote publiek beschouwde ongunstige politieke berichten destijds als een nagalm der gebeurtenissen in het vorige jaar, en zou zich hierdoor vermoedelijk niet lang hebben laten afbrengen van meer activiteit ter beurze, indien niet de dreigende financieele moeilijkheden, in Frankrijk en Rusland, de politieke verwickelingen in Engeland en de slechte gang van zaken in de Unie meer en meer tot omzichtigheid waren gaan stemmen. Te New-York was het in de voorjaarsmaanden vooral de geweldige daling in Chicago Milwaukee-aandeelen onder den invloed van de onthullingen der Interstate Commerce Commission, omtrent het 645 wanbeheer bij deze maatschappij, welke een hoogst ongunstige uitwerking op de algemeene stemming der fondsenmarkt had. Daar te lande is het op de Beurs sindsdien voortdurend bergafwaarts gegaan. Moeilijkheden ten aanzien van de verlenging der Notes van de Missouri-Pacific deden den koers van de aandeelen dezer maatschappij in April van 27 tot 15% dalen. Preferente Missouri, Kansas & Texas liepen van 50 tot 35% 650 terug, op later bevestigde geruchten omtrent een te wachten zijnde staking der dividend-uitkeering. Steels reageerden van 64 tot 54, toen uit den ontvangststaat over het eerste kwartaal bleek, dat in dien tijd niets op de gewone aandeelen was verdiend, en het dividend derhalve geheel uit het surplus moest worden betaald. De moeilijkheden in Mexico, welke tot Staking van het mijnbedrijf dwongen, veroorzaakten een daling van 70 tot 55% in American Smelting & Refining-aandeelen. Zóó ging het vrijwel langs de geheele lijn, en de toestand werd verergerd door het ultimatum, dat President Wilson half April tot Mexico richtte, en dat gevolgd werd door de bezetting van Vera Cruz door de Amerikaansche troepen. Het laagste punt werd kort vóór het einde van de maand bereikt. Er volgde een vrij schielijke verbetering op, die de hoop 660 verwekte, dat thans het ergste was geleden, vooral toen de berichten omtrent den stand der nieuwe graanaanplantingen uiterst gunstig luidden, en bijgevolg de verwachting ontstond dat de Unie met rijke oogsten zou worden gezegend.

665 Dat men inderdaad, ondanks het teleurstellend verloop der fondsenmarkt en de geruchten omtrent wrijving tusschen de Duitsche en Russische regeering, den toestand destijds niet alarmeerd achtte, kan wel hieruit blijken, dat in April met succes een Oostenrijksche leening kon worden uitgegeven, en dat te Parijs een groote Turksche, in Duitschland een Bosnische leening werd overgenomen. De Turksche leening te Parijs bedroeg 500 millioen francs. De opbrengst strekte tot gedeeltelijke aflossing van vlottende schuld. Het provenu kon echter nauwelijks de helft hiervan 670 dekken, en het lag in de bedoeling, tegen het einde des jaars te Parijs nog een tweede Turksche staatsleening uit te geven, tot verdere consolideering der financiën. Men zal er thans in Frankrijk wel geen spijt van hebben, dat deze transactie niet is doorgestaan. Reeds thans heeft men te Parijs door uit politieke overwegingen de eerste leening af te sluiten op een oogenblik, toen de financieele toestand in Frankrijk 675 zelf veel te wenschen liet, feitelijk in de kaart der tegenstanders gespeeld. Niettemin is de toestand der Turksche financiën ondanks die leening nog uiterst bedroevend gebleven en van "finanzielle Kriegsberedtschaft" is dan ook in het Ottomaansche Rijk zeker allermint sprake geweest. Nochtans zal de Porte zich heel wat middelen kunnen verschaffen, doordien zij de betaling der rente op de 680 staatsschuld, zoo ver deze in handen der vijandelijke staten is, heeft geschorst. Dat het hierbij om aanzienlijke bedragen gaat, wordt duidelijk als men bedenkt, dat van de geconsolideerde Turksche Staatsschuld 57% in Fransche handen is, tegen 20% in Duitsche, en van de Turksche Spoorwegleeningen 26% in Frankrijk is geplaatst, tegen

40,7% in Duitschland.

685 In de Unie heeft de toenemende geldruimte, die mede met den geringen omvang van zaken
 ter beurze verband hield, in de laatste weken van April in staat gesteld tot het
 doorvoeren van omvangrijke leeningsoperaties, zooals de uitgiften van \$65 millioen
 New-York City Bonds, \$30 millioen American Telegraph Notes, \$55 millioen 5% Southern
 690 Pacific Convertibles en \$60 millioen Notes der New Haven, welke, hetzij bij het
 publiek, hetzij bij garantiesyndicaten, werden ondergebracht. Intusschen bleven nog
 vele financieele operaties onafgedaan, met name de regeling van de vlottende schuld
 van de stad New-York ten bedrage van meer dan \$100 millioen. Daar de desbetreffende
 anticipatiebiljetten bijna geheel in Londen en Parijs waren geplaatst, heeft het
 695 vervallen dier voorschotten kort na het uitbreken van den oorlog aanvankelijk groote
 moeilijkheden veroorzaakt. Slechts door buitengewone maatregelen, met name het vormen
 van een goud"pool" voor een bedrag van £100 millioen door de Amerikaansche
 bankwereld, is men in staat geweest hieraan het hoofd te bieden.
 Een buitengewoon aanzienlijk bedrag goud moest in verband hiermede en met het afdoen
 van andere Amerikaansche schulden in Europa, in het begin der crisis uit de Unie
 700 worden geëxporteerd. Behalve de afdoening der vlottende schuld van de stad New-York
 betrof het hierbij voornamelijk de financieele wissels, welke zooals gewoonlijk
 gedurende de zomermaanden op Europa waren getrokken, en die onder normale
 omstandigheden in het najaar worden gedelgd uit de opbrengst van
 goederenverschepingen, met name die van katoen. Nu de geweldige daling in de
 705 katoenprijzen na het uitbreken van den oorlog en de aanvankelijke demoralisatie der
 wisselmarkt de afdoening op die wijze onmogelijk maakten, moest de delging in goud
 geschieden, hetwelk voor rekening van de Engelsche Bank in Canada werd gedeponneerd.
 Alleen reeds gedurende de eerste week na het uitbreken van den oorlog is op die wijze
 uit de Unie voor \$45 millioen goud uitgevoerd. Het kon niet uitblijven, dat
 710 dergelijke geweldige goudexporten, gepaard gaande met de groote nervositeit, die door
 het uitbreken van den oorlog ook buiten de direct bij den strijd betrokken landen
 werd opgewekt, tijdelijk een zeer slechten invloed op het Amerikaansche muntwezen
 moesten oefenen, te meer, daar men in de Unie evenals elders op omvangrijke schaal
 geld begon op te potten. De regeering heeft bij deze moeilijkheden met krachtige hand
 715 ingegrepen. In de eerste plaats werd de noodwet van 1907, (de Aldrich-Vreeland
 Emergency Currency Law), die juist wegens het inwerkingtreden van de nieuwe Bankwet
 zou vervallen, van kracht gelaten, en werden de bepalingen dezer wet in zake uitgifte
 van noodgeld aanzienlijk verruimd.
 Aan de Nationale Banken werd toegestaan in plaats van 40% van hun kapitaal en
 720 surplus, 125% van dit bedrag aan noodgeld uit te geven, waardoor in het geheel 1 3/4
 milliard dollar van zulk papier in omloop gebracht zou mogen worden. De werkelijke
 behoeften, zijn echter aanzienlijk beneden dit bedrag gebleven. Gedurende het
 hoogtepunt der geldcrisis was het cijfer nog eenigszins beneden de 400 millioen
 dollar. Daarnevens hebben echter de groote Clearing-Houses te New-York en elders
 725 evenals tijdens de crisis van 1907 Clearing House Certificates in omloop gebracht,
 een anderen vorm van noodgeld dus. Tegen het einde des jaars is het grootste gedeelte
 van dit papier weder aan den omloop onttrokken, deels doordien het geschokte
 vertrouwen begon terug te keeren, en het handelsverkeer zich geleidelijk eenigermate
 kon herstellen, ten deele ook doordien de opening der 12 Federale reservebanken in
 730 November het mogelijk heeft gemaakt langs regelmatigere weg in de behoefte aan
 papieren geld te voorzien. Voor de Vereenigde Staten is deze nieuwe Bankwet, die de
 vroegere volkomen decentralisatie van het Amerikaansche Bankwezen vervangen heeft
 door een vrij sterke centralisatie, van de allergrootste beteekenis. Voor het eerst
 is thans in de Unie een behoorlijke markt gecreëerd voor handelspapier, en is de
 735 mogelijkheid geschapen, een nuttig gebruik te maken van de bankreserves, en den
 omloop van papieren geld op meer elastische wijze te regelen. Intusschen kleeft aan
 de nieuwe organisatie één groot gebrek. Men heeft het niet aangedurfd, het oude
 papieren geld, dat door onderpand van regeeringsobligaties is verzekerd, direct in
 zijn geheel in te trekken, aangezien men hiervan te groote nadeelen voor den koers
 740 der regeeringsobligaties vreesde. Er is dus een overgangstijdperk van 22 jaar
 aangenomen, gedurende welk de oude biljetten geleidelijk aan den omloop zullen worden
 onttrokken. Een gevolg hiervan zal zijn, dat al die jaren die oude en de nieuwe
 bankbiljetten naast elkaar in het verkeer zullen blijven. Dientengevolge zal òf een
 te groote hoeveelheid bankpapier in omloop kunnen komen, òf wel de werkzaamheid der
 745 nieuwe Federale Reservebanken jarenlang veel meer beperkt moeten worden dan met het
 oog op de belangen van handel, en industrie wenschelijk zou zijn. Gelukkig zijn in de
 Federal Reserve Board, die aan het hoofd der nieuwe organisatie staat, mannen gekozen
 die het volle vertrouwen der bankwereld genieten, o.a. de heer Paul Warburg van de
 firma Kuhn Loeb & Go., van welke men mag aannemen, dat het hun gelukken zal, tusschen

750 de gevaarlijke klippen door te zeilen, die het lot der nieuwe Bankorganisatie in de eerste jaren bedreigen. (*Wordt vervolgd.*). D. F.

DE PERS.

Open brief aan Georges Clemenceau.

755 Men weet dat Georges Clemenceau, oud-minister en lid van den Franschen Senaat, in zijn blad *l'Homme Enchaîné* de onzijdigheid van Nederland voortdurend in twijfel trekt. De correspondent te Parijs van de *N. R. Ct.* trachtte hem in een onderhoud, waarvan wij het verslag uit genoemd blad overnamen, van onze absolute neutraliteit te overtuigen, maar de heer Clemenceau wilde zich niet laten overtuigen.

760 In de (*Groene*) *Amsterdammer* beproeft v. H. het thans in den navolgenden Open Brief, zeggende: noem man en paard, òf staak uwe aantijgingen.

Monsieur le Sénateur.

765 Vous permettrez à la Hollande un grand geste d'étonnement, et une demande catégorique.

On se passerait aisément des deux, si nous ne vous savions une autorité de votre pays, et si la France ne nous était rien!

Non seulement votre journal *l'Homme enchaîné*, continue es rapproches contre "la façon dont la Hollande s'acquitte de ses devoirs de neutre;"

770 mais voici qu'un collaborateur du "Nieuwe Rotterdamsche Courant" vient de nous faire part d'une conversation, dans laquelle vous lui avez répété les mémés doléances.

"Je possède", lui disiez vous, "des preuves incontestables, montrant la disposition, évidente du Gouvernement hollandais, à se ranger du côté allemand, au moment de l'explosion de la guerre."

775 Vous faisiez allusion à un "traité secret militaire"; même à l'inclinaison de s'unir à l'Empire. Ce ne serait que "par leur sens d'intérêt égoïste, et peu à peu, que les malins Hollandais ont pris, tant bien que mal, la position de neutres".

Et vous avez terminé en précisant, - si "préciser" peut se dire - que vous possédiez des preuves documentaires, dont vous avez tout de même refusé de nommer l'auteur

780 "parce qu'il occupe une place trop élevée et responsable dans le gouvernement néerlandais".

Nous n'avons ni envie, ni besoin, monsieur le Sénateur, de discuter ces propos.

785 Ce n'est absolument pas comme apologie, ou comme *captatio benevolentiae*, que cette lettre vous est adressée.

Mais nous tenons à vous dire qu'en continuant à vous exprimer ainsi et à demi sur notre pays, vous prenez une position tout à fait regrettable et injuste.

Voilà déjà bien des fois, dans les derniers temps, que nous autres, Hollandais, avons remarqué combien la France est peu au courant des véritables sentiments nourris
790 envers elle au delà de ses frontières. N'est il pas curieux, par exemple, qu'en même temps que courent vos assertions, on trouvera chez nous, - abstraction faite même de tout *pour* ou *contre* aux points de vue politique et militaire, - des sympathies et des respects à peu près unanimes pour votre nation?

Cela ne peut pas vous être tout à fait indifférent.

795 Néanmoins une façon d'agir comme la vôtre, qui s'explique comme une nonchalance étonnante envers notre opinion publique, ne peut que contribuer à un éloignement psychologique.

800 En face des protestations hollandaises, *refutant la moindre trace d'une concession envers l'Allemagne*, vous n'avez qu'un sourire incrédule.

A la bonne heure! La Hollande se sait un peu dans la position de Sabine:

"Egale à tous les deux jusques à la victoire,

Elle prendra part au maux, sans en prendre à la gloire."

805 Mais voici que vous lancez contre notre nation, contre chaque "personnage occupant chez nous, une place politique élevée et responsable" une des plus graves insinuations collectives.

Il est bien certain que la nation entière se lèverait avec indignation contre l'homme d'état et contre le gouvernement, qui préparait ou aurait préparé, qui mettrait ou aurait mis par écrit, un rapprochement anti-neutral envers nos voisins de l'est.

810 Et nous avons pleinement confiance, qu'aucun de nos politiciens responsables ne s'est laissé aller dans cette voie.

Tout en persistant dans votre système, en laissant planer un doute sur nos hommes politiques, sans préciser, vous nous refusez en même temps les informations qui, si elles sont exactes, seraient pour nous de la plus grande importance.

815 Vous êtes, n'est-ce pas, monsieur le Sénateur, démocrate! Cela fait, que vous aimez

Naspeuringen van Paul Theelen: 26 december 1914

la candeur, et détestez toute cachotterie et les airs d'importance diplomatiques. Il vous plaît à renseigner et à informer.

820 Laissez-nous vous dire que si, en effet, vous possédez des renseignements sur un personnage politique ou sur la politique hollandaise, il ne faut pas les refuser à la Hollande!

Tout que vous ne le ferez, pas, nous pourrions rappeler une autre époque historique, — dont vous étiez, — où les "renseignements qu'on possédait mais qu'on ne pouvait communiquer", et les "pièces qui prouvaient tout mais qu'on ne pouvait publier", — n'ont servi que pour alimenter les diffamations et les fausses accusations!

825 Dans ces temps là, vous les avez condamnées.

Nous acceptons comme sincères vos protestations platoniques et répétées d'admiration pour notre pays. Il y a peu d'années que le premier rédacteur de ce journal avait le plaisir de causer avec vous, à Paris, sur nos deux patries et sur les liens qui les rapprochent. Vous nommiez spécialement les tulipes, qui vous faisaient retourner régulièrement chez nous.

830

Vous n'ignorez pas, qu'en Hollande il vit encore autre chose que ces fleurs silencieuses et élégantes: un peuple, détestant de se voir le sujet d'insinuations aussi es qu'injustes.

835 Un tigre ne refusera pas, de sortir ouvertement de sa cave!

Si vous croyez pouvoir prouver ce que vous ne vous lasse pas de répéter, — "noem ons man en paard": citez les noms et les dates.

Sinon, brisons là .